

सैनामैना नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
बुद्धनगर, रुपन्देही

नगरसभामा प्रस्तुत बजेट तथा कार्यक्रम

आर्थिक वर्ष २०८२/०८३

गरिमामय नगरसभाका सभाध्यक्ष महोदय,

नगरसभाका सदस्यज्यूहरू,

सैनामैना नगरपालिकाको सत्रौं नगरसभामा आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा गौरवान्वित छु।

यस अवसरमा लोकतन्त्र प्राप्त तथा संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापनाका लागि जीवन उत्सर्ग गर्ने सम्पूर्ण महान सहिदहरू प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दै राष्ट्रियता र लोकतन्त्र प्राप्तिको आन्दोलनमा सहभागी सम्पूर्ण अग्रजहरूको योगदानको उच्च सम्मान सहित स्मरण गर्न चाहन्छु।

उपलब्ध सीमित स्रोत साधनको भरपूर उपयोग गरी जनताको आधारभूत आवश्यकता पूर्ति गर्नका लागि प्रयासरत छौं। स्रोत साधनको अपर्याप्तता हुँदाहुँदै पनि सबै क्षेत्र समेटने गरी बजेट तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्ने जमर्को गरेको छु।

स्रोत साधनको समुचित प्रयोगबाट नगरवासीको उच्च आकांक्षालाई सम्बोधन गर्ने गरी आर्थिक क्षेत्रको पुनर्उत्थान तथा समृद्धि कायम राख्न आ.व. २०८२/०८३ ले मार्गदर्शन गर्ने अपेक्षा लिएको छु। सैनामैना नगरपालिकाको आफ्नो सम्पूर्ण शक्ति र सामर्थ्यलाई परिचालन गरी अघि बढ्नु पर्ने जिम्मेवारी हाम्रो काँधमा आएको छ। यस नगरको प्रथम आवधिक योजना (२०७९/०८० - २०८३/०८४) ले परिलक्षित गरेका दीर्घकालीन लक्ष्य, उद्देश्य, नीति र रणनीतिलाई अंगिकार गर्दै दीर्घकालीन प्रतिफल दिन सक्ने योजनाहरू कार्यान्वयन गर्न स्रोत, साधन, प्रविधि र जनशक्ति आदिको प्रभावकारी उपयोग गर्ने रणनीति अवलम्बन गरेको छु।

स्थानीय टोलवासीको माग, वडा समितिका निर्णय एवं सिफारिस, विषयगत समितिबाट प्राथमिकताका साथ गरिएका सिफारिस, राजस्व परामर्श समितिको सिफारिस र मुख्यगरी स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले दिएको सीमा तथा मार्गदर्शनलाई तात्त्विक फरक नपर्ने गरी मिति २०८२ साल असार ४ गते नगरसभाबाट स्वीकृत नीति तथा कार्यक्रमले निर्देशित गरे बमोजिम योजनाको प्राथमिकीकरण गरी बजेट तर्जुमा गरेको छु। एकै पटक नगरवासीका सबै आवश्यकता पूरा गर्न नसकेता पनि सम्भव भएसम्म सबै क्षेत्रलाई समेटने प्रयास गरेको छु।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म चालु आ.व. ०८१/०८२ को नगरपालिकाको आर्थिक स्थिति र बजेट कार्यान्वयनको अवस्था प्रस्तुत गर्न चाहन्छु।

आ.व. ०८१/०८२ मा आय तर्फ रु. १ अर्ब १० करोड १२ लाख ७२ हजार अनुमान गरिएकोमा हाल सम्म रु. ७७ करोड ६४ लाख ४३ हजार १ सय २९ आम्दानी भएको र रु. ५३ करोड ४८ लाख ८३ हजार ८ सय ९७ खर्च भएको छ।

सभाध्यक्ष महोदय,

'सैनामैना समृद्धिको आधार: उत्पादन, पर्यटन र पूर्वाधार' भन्ने नगरपालिकाको आवधिक योजनाले लिएको दीर्घकालीन सोचलाई पूरा गर्न आ.व. २०८२/०८३ को वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रमले देहायका उद्देश्यहरू अंगिकार गरेको छ।

● लामो समयदेखि बसोबास गरेका भूमिहीन सुकुम्बासी, भूमिहीन दलित र अव्यवस्थित बसोबासीलाई जग्गाधनी दर्ता प्रमाणपत्र उपलब्ध गराइ जग्गाको स्वामित्व दिलाउने।

● बहुवर्षीय तथा अधुरा योजनाहरूलाई समयमै सम्पन्न गर्ने।

- सामाजिक, आर्थिक र शैक्षिक विकासलाई जोड दिने ।
- सेवा प्रवाहलाई सुशासनयुक्त बनाउने ।
- कृषि क्षेत्रलाई व्यवसायिक बनाई उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने ।
- विपद् प्रतिकार्य योजना कार्यान्वयन गर्ने ।
- स्थानीय सरकारलाई नजिकको सरकारको रूपमा स्थापित गर्ने ।

सभाध्यक्ष महोदय,

उल्लेखित उद्देश्य पूरा गर्न देहायका चुनौतीहरू विद्यमान रहेका छन् ।

- भू-उपयोग योजनाको पूर्णरूपमा कार्यान्वयन गर्न ।
- सीमित श्रोत र साधनले नगरवासीका असिमित आवश्यकता पूरा गर्न ।
- नगर यातायात गुरु योजनाको पूर्ण कार्यान्वयन गर्न ।
- समाजमा विकृतिको रूपमा रहेको लागु औषध र दुर्व्यसनलाई नियन्त्रण गर्न ।
- भवन संहिताको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न ।
- निर्वाहमुखी कृषि प्रणालीलाई व्यवसायिक कृषि प्रणालीमा रूपान्तरण गर्न ।
- गरिबी तथा बेरोजगारी समस्यालाई न्यूनीकरण गर्न
- निर्धारित समय, लागत र गुणस्तरमा आयोजना/कार्यक्रम सम्पन्न गर्न ।

सभाध्यक्ष महोदय,

माथिका चुनौतीका बाबजुद नगरवासीको सुख र समृद्धिका लागि बजेटको सही कार्यान्वयन गरी प्रभावकारिता ल्याउन यसमा समावेश भएका योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई निम्न आधारमा प्राथमिकीकरण गरेको छु ।

- भूमिहीन सुकुम्बासी, भूमिहीन दलित र अव्यवस्थित बसोबासीलाई जग्गाधनी दर्ता प्रमाणपत्र उपलब्ध गराउने ।
- फोहरमैलाको दीगो व्यवस्थापनको सुरुवात गर्ने ।
- उत्पादनमूलक तथा छिटो प्रतिफल प्राप्त हुने, नगरवासीलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने र गरिबी निवारणमा टेवा पुर्याउने, कृषि, पशु विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- नगरमा सञ्चालित बहुवर्षीय तथा अघुरा योजनाहरू र अत्यावश्यक सडक पूर्वाधारको निर्माण, स्तरउन्नती तथा सम्पन्न गर्ने ।
- नगर अस्पताल सन्चालन गर्न गरी चिकित्सकीय सेवा उपलब्ध गराउने ।
- स्थानीय साधन स्रोत र सीपबाट सञ्चालन हुने र बढी भन्दा बढी लागत सहभागिता हुने योजनालाई प्राथमिकता दिने ।
- दिगो विकासको लक्ष्य हासिल गर्ने र वातावरण संरक्षणमा सघाउ पुर्याउने योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
- सेवा प्रवाह, संस्थागत विकास र सुशासन प्रवर्द्धनमा सहयोग पुर्याउने ।
- नगरका परम्परागत, सांस्कृतिक र जातीय पहिचान, संरक्षण र प्रवर्धन गर्ने ।
- महिला, बालबालिका, आदिवासी जनजाती, दलित, अल्पसंख्यक, पिछडिएका वर्ग तथा समूदायलाई राज्यको मुलधारमा समाहित गर्ने ।

- नागरिक स्तरबाट उठान भएका आवश्यकता एवं अपेक्षाहरूको संवोधन गर्ने गरी योजना तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने।

सभाध्यक्ष महोदय,

नेपालको संविधानको अनुसूची ८ को एकल अधिकार तथा अनुसूची ९ बमोजिमका साझा अधिकारको सूची, मौलिक हकहरू, संघीय सरकार र प्रदेश सरकारले अंगिकार गरेको नीति, आवधिक योजना, मध्यमकालिन खर्च संरचना, दिगो विकासका लक्ष्य, मिति २०८२ साल आषाढ ४ गतेका दिन नगरसभाले स्वीकृत गरेको आर्थिक वर्ष २०८२।०८३ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र नगरवासीहरूबाट प्राप्त सुझाव समेतलाई आधार लिई आ.व. २०८२/०८३ को बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गरेको छु ।

सभाध्यक्ष महोदय,

अब म क्षेत्रगत रूपमा प्रस्तावित बजेट विनियोजन सम्बन्धी विवरण प्रस्तुत गर्न अनुमति चाहन्छु ।

आर्थिक बिकास

भूमि तथा जग्गा व्यवस्थापन

१. नगरमा निर्मित भूउपयोग योजनालाई परिमार्जन, परिमार्जित योजनाको कार्यान्वयन, सरकारी, सार्वजनिक र गुठी जग्गाहरूको पहिचान, नापजाँच, संरक्षण तथा समुचित उपयोगको व्यवस्था मिलाएको छु।
२. नगरपालिका क्षेत्र भित्र बसोबास गर्ने भूमिहीन सुकुम्बासी, भूमिहीन दलित र अव्यवस्थित बसोबासीको हालसम्म नाँपजाँच सम्पन्न भएका क्षेत्रको जग्गाको जग्गाधनी दर्ता प्रमाणपत्र वितरण गर्न, बाँकी क्षेत्रका जग्गाको नापजाँच कार्यलाई निरन्तरता दिन र नगर क्षेत्र भित्रका नक्सा र फिल्ड नमिलेका जग्गाको पुनः नापी गर्ने व्यवस्था समेत गरी भूमि तथा जग्गा व्यवस्थापन कार्यका लागि रु. १ करोड विनियोजन गरेको छु। यसबाट नागरिकको वर्षौं देखिको जग्गाको स्वामित्व प्राप्त गर्ने सपना पूरा हुनेछ भन्ने विश्वास गरेको छु।

कृषि

३. "कृषिको आधार: सिँचाइमा सुधार" भन्ने नारालाई साकार पार्न साना सिँचाई कार्यक्रम सञ्चालन गरी कृषिमा उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धिका लागि ७५% अनुदानको व्यवस्था मिलाएको छु। उक्त कार्यका लागि रु. १२ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु।
४. उन्नत जातका धान, गहुँ, मकै, च्याउ, दलहनको बीउ र प्लाष्टिक मल्ल खेतिका लागि प्लाष्टिक रोल खरिद गर्न लाग्ने लागतमा ५०% अनुदान उपलब्ध गराउन रु. १३ लाख विनियोजन गरेको छु।
५. माटोको गुणस्तर परीक्षण गरी उपयुक्त वाली प्रवर्द्धन गर्न, विदेशबाट फर्केका युवाहरूलाई कृषि पेशामा आबद्ध गर्न र तरकारी, फलफूल, आलु र फूल लगाउने कृषकहरूलाई क्षेत्रफलका आधारमा प्रोत्साहन अनुदान कार्यक्रम सञ्चालन गर्न रु. १७ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु।
६. किटनाशक, दुसिनाशक विषादी र सुक्ष्म तत्व खरिद, प्लान्ट क्लिनिक सञ्चालन, आलु तथा मसला वाली भण्डारण, कृषक पाठशाला, निशुल्क तरकारी सिड किट वितरण लगायत कृषि प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु।

७. माहुरी पालक कृषकहरूलाई व्यवसायीक बनाउन माहुरी प्रवर्द्धनको लागि तोरीको बीउ, चिउरी, लिची र कल्की फूलका विरुवा वितरण गर्नुका साथै फलफूल खेती, वेमौसमी तरकारी खेती, विभिन्न वाली सम्बन्धी मागमा आधारित क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु।
८. भर्मी कम्पोष्ट र प्राङ्गारिक मल उत्पादन गर्ने व्यावसायीहरूलाई उत्पादनको आधारमा प्रोत्साहन अनुदान दिने व्यवस्था मिलाएको छु।
९. सैनामैना नगरपालिका वडा नं. ३ मा निर्माण सम्पन्न भएको शित भण्डार गृहलाई सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु। जस अन्तर्गत कोल्ड च्याम्बर निर्माण गर्न रु. २० लाख विनियोजन गरेको छु।
१०. पकेट विकास कार्यक्रम सञ्चालन र थप गरिएको तरकारीको बालीको नयाँ पकेट विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्न संघीय सरकार मार्फत रु. १८ लाख विनियोजन गरेको छु।
११. कृषि पशुपंक्षी तथा मत्स्य तथ्याङ्क अद्यावधिक र किसान सूचिकरणको लागि बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु।
१२. नगरपालिका भित्रको कृषि योग्य जमिनलाई सिंचाईको व्यवस्था मिलाई उत्पादन र उपादकत्व वढाउन बोरीङ् तथा बाँध मर्मतका लागि रु. २० लाख विनियोजन गरेको छु।
१३. उपरोक्त बमोजिम कार्यक्रम सञ्चालन गर्न समग्र कृषि, तथा सिंचाई क्षेत्रका लागि जम्मा रु. १ करोड ५२ लाख ४७ हजार विनियोजन गरेको छु।

पशु विकास

१४. नश्ल सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत कृत्रिम गर्भाधान व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु।
१५. पशु आहारा विकास कार्यक्रम अन्तर्गत ७५ प्रतिशत अनुदानमा हिउँदै जै, बर्षिम घाँसको बिउ खरिद, ढुवानी तथा वितरण र बर्षे सुडान तथा टियोसेन्टी घाँसको बिउ खरिद, ढुवानी तथा वितरणको लागि रु. ७ लाख ५० हजार विनियोजन गरेको छु।
१६. पशु स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम अन्तर्गत आन्तरिक तथा बाह्य परजीवी नियन्त्रण तथा उपचारको लागि औषधि खरिद गर्न रु. ९ लाख विनियोजन गरेको छु।
१७. "उत्पादन साथमा, अनुदान हातमा" भन्ने नारालाई आत्मसात् गर्दै दूध उत्पादक किसानलाई प्रतिलिटर रु. १ र मासु उत्पादन गर्ने किसानलाई प्रति के.जी. रु. २० का दरले उत्पादनको आधारमा प्रोत्साहन सहयोग अनुदान उपलब्ध गराउन रु. २८ लाख विनियोजन गरेको छु।
१८. मत्स्य तथा पशुपन्छी व्यवसायिक कृषकलाई यन्त्र उपकरणमा ७५ प्रतिशत अनुदानको व्यवस्था मिलाएको छु। गरिब तथा विपन्न परिवारमा पोषण सुधारका लागि कुखुरा पालन कार्यक्रम सञ्चालन गर्न, ५० प्रतिशत लागत साझेदारीमा साइलेज घाँस कार्यक्रम सञ्चालन गर्न, ५० प्रतिशत लागत साझेदारीमा बाख्रा श्रोतकेन्द्र प्रवर्धन कार्यक्रम सञ्चालन गर्न र नगर क्षेत्र भित्र मागमा आधारित कार्यक्रम सञ्चालन गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु।
१९. पशुपन्छी जन्य रोगहरू नियन्त्रण गर्न विषय विशेषज्ञ सहितको पशु स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउन, रेबिज सप्ताह तथा सामुदायिक कुकुर नियन्त्रण कार्यक्रम सञ्चालन गर्न र खोरेत, एच.एस.वि.क्यु., पी.पी.आर. स्वाइन फिवर र लम्की स्किन जस्ता महामारी तथा आकस्मिक रोग नियन्त्रण गर्न खोप कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु।

२०. संघीय सरकारको सहयोगमा गाईभैँसी श्रोत केन्द्र निर्माण गर्न रु. ७ लाख ७५ हजार विनियोजन गरेको छु ।
२१. वाणगंगा नगरपालिकासँगको सहकार्यमा छाडा चौपाया व्यवस्थापन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिन आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

प्रस्तुत कार्यक्रम सञ्चालन गर्न संघीय सरकारबाट रु. १५ लाख र नगरपालिकाबाट रु. ८५ लाख गरी समग्र पशु विकास क्षेत्रका लागि जम्मा रु. १ करोड विनियोजन गरेको छु ।

उद्योग, श्रम, रोजगार र सहकारी कार्यक्रम

२२. संघ, प्रदेश र नगरपालिकाको साझेदारीमा निर्माणाधिन औद्योगिक ग्राम निर्माणलाई निरन्तरता दिन बजेटको व्यवस्था गरेको छु ।
२३. श्रम रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय र सैन्यामैना नगरपालिकाको लागत साझेदारीमा वैदेशिक रोजगारीलाई सुरक्षित, व्यवस्थित र मर्यादित बनाउनको लागि सुरक्षित आप्रवासन (सामी) कार्यक्रम सञ्चालन गर्न रु. १० लाख ६० हजार विनियोजन गरेको छु ।
२४. संघीय सरकार र नगरपालिकाको लागत साझेदारीमा आन्तरिक रोजगारी सिर्जना गर्न रु. ९ लाख ७२ हजार बजेट विनियोजन गरेको छु ।
२५. नगरमा गरिबी निवारणका लागि लघु उद्यमी सिर्जना गर्ने, उद्यमीको स्तरोन्नति गर्न एडभान्स सीप विकास तालिम तथा प्रविधि हस्तान्तरण लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न रु. १३ लाख व्यवस्था मिलाएको छु ।
२६. नगरपालिका भित्र रहेका सहकारी संस्थाहरूको संस्थागत सुशासन, क्षमता विकास, कानून तथा सहकारी दिग्दर्शन र सहकारीलाई कोपोमिसमा आवद्ध गर्न तालिमको व्यवस्था तथा नगरपालिकाको नियमनको दायरा भित्र रहेका सहकारी संस्थाहरूको आर्थिक पारदर्शिताको लागि नियमित तथा सघन अनुगमन र सहकारी बीच अनुभव आदान प्रदानका लागि समीक्षा तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु ।
२७. उपभोक्ताहरूको हितलाई मध्यनजर गरी नियमित रूपमा बजार अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु । समग्र सहकारी विकास र बजार अनुगमनका लागि रु. ८ लाख विनियोजन गरेको छु ।

उद्योग, श्रम, रोजगार र सहकारी तर्फ संघीय सरकारबाट रु. ३० लाख ५० हजार र नगरपालिकाको रु. १८ लाख ३० हजार गरी जम्मा रु. ४८ लाख ८० हजार विनियोजन गरेको छु ।

सामाजिक बिकास

स्वास्थ्य

२८. सैन्यामैना नगर अस्पताललाई थप जनशक्ति र स्रोत साधनको व्यवस्था मिलाई अस्पतालबाट सेवा सञ्चालनका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
२९. “कोख देखि शोक सम्म, नगर सरकार” भन्ने नीतिलाई अवलम्बन गर्दै घरमा हुने सुत्केरीलाई शुन्य गर्नको लागि सैन्यामैना नगर अस्पतालमा रहेको २४ घण्टे बर्थिङ्ग सेन्टरलाई व्यवस्थित बनाउँदै स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी गराउने कार्यलाई प्रोत्साहन गर्न र सुत्केरी र नवजात शिशु स्वास्थ्य पोषण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिन बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।

३०. पाठेघरको मुखको क्यान्सर, स्तन क्यान्सर, मानसिक स्वास्थ्य समस्या लगायत नसर्ने रोगको स्क्रिनिंग तथा चेतनामुलक कार्यक्रम र गर्भवती तथा सुत्केरी महिला, ७० वर्ष माथिका ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, अति गरिव तथा विपन्न नागरिकहरूलाई रुपन्देही जिल्ला भित्रका स्वास्थ्य संस्थासम्म पुग्नका लागि निःशुल्क एम्बुलेन्स सेवा सञ्चालनका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु।
३१. मुख्य गरी थारु समुदायमा देखिने वंशाणुगत रोग सिकलसेल एनिमिया तथा थालासेमियाको समयमै पहिचान गर्नको लागि स्क्रिनिंग तथा चेतनामुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु। संघीय सरकारको सहयोगमा क्यान्सर, मुटुरोग, मृगौलारोग, जस्ता घातक रोग लागेका विरामीको उपचार खर्च उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाएको छु भने नगरवासीहरूको उपचारको लागि रक्त सञ्चार केन्द्र वुटवल मार्फत निःशुल्क रगत उपलब्ध गराउने गरी बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु।
३२. किशोरीहरूमा हुने रक्तअल्पता कम गर्नको लागि साप्ताहिक रुपमा आइरन फोलिक एसिड खुवाउने कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिँदै सबै किशोरीको रक्तअल्पता परीक्षण गर्न र महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकालाई दिईदैं आएको निःशुल्क स्वास्थ्य विमालाई निरन्तरता दिँदै महिला सामुदायिक स्वास्थ्य स्वयंसेविकाले पुर्याउँदै आएको योगदानको उच्च मुल्याङ्कन गरी प्रोत्साहनको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु।
३३. प्रजनन स्वास्थ्य तथा सुरक्षित मातृत्व सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरी प्रजनन उमेरका किशोरी तथा महिलाको चेतना अभिवृद्धि गराउन, कुष्ठरोग र क्षयरोग मुक्त पालिका बनाउन क्षयरोग र कुष्ठरोगका विरामीलाई उचित समयमा पहिचान गरी उपचारको दायरामा ल्याउनको लागि स्क्रिनिंग शिविरहरू सञ्चालन गर्न, महिला, बालबालिका र किशोरकिशोरी सबैको पोषण अवस्थामा सुधार गरी पोषण मैत्री स्थानीय तह घोषणा गर्न बजेटको व्यवस्था गरेको छु।
३४. संघीय सरकारको सहयोगमा "म स्वास्थ्य मेरो समुदाय स्वास्थ्य, घरटोलमा स्वास्थ्य प्रवर्द्धन कार्यक्रम" र मनोसामाजिक परामर्शदाता मार्फत मानसिक स्वास्थ्य समस्या न्यूनिकरण गर्नका लागि बजेटको प्रबन्ध मिलाएको छु।
३५. प्राकृतिक विधिबाट दीर्घ रोगीहरूको उपचारमा सहयोग पुर्याउन सैनामैना १ वनकट्टामा सञ्चालित सैनामैना प्राकृतिक चिकित्सालयलाई यस नगरका नागरिकहरूलाई उपचार गरे बापत उपचार खर्चमा ५० प्रतिशत अनुदान दिन र बडा नं ८ मा रहेको नागरिक आरोग्य केन्द्र सञ्चालन समेतको लागि जम्मा रु. १९ लाख ८३ हजार बजेट विनियोजन गरेको छु।
३६. संघीय सरकारको सहयोगमा सैनामैना नगरपालिकाको बडा नं ११ मा सालझण्डी स्वास्थ्य चौकीको अधुरो भवन निर्माण गर्न रु. ३९ लाख बजेट व्यवस्था मिलाएको छु।
३७. नागरिकहरूको आधारभूत स्वास्थ्य सेवाको प्रत्याभूति र सोको पहुचमा सुनिश्चितता गर्न संघीय सरकारबाट रु ४ करोड २० लाख र नगरपालिकाबाट रु १ करोड ७५ लाख गरी आधारभूत स्वास्थ्य क्षेत्रका क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न जम्मा रु ५ करोड ९५ लाख विनियोजन गरेको छु।

शिक्षा, युवा तथा खेलकुद

३८. "समग्र शिक्षाको सुधार, बालबालिका विद्यालय प्रवेशको आधार" भन्ने भनाईलाई आत्मसात् गरी सबै सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक पूर्वाधार विकास गर्न, संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र नगरपालिकाको तर्फबाट जम्मा रु. २ करोड ५५ लाख विनियोजन गरेको छु।
३९. "स्वच्छ आहार, स्वस्थ तन; अनि मात्र सिकाईमा लाग्छ मन" भन्ने कुरालाई मनन गरी संघीय सरकारको सहयोगमा प्रारम्भिक बालबिकास देखि कक्षा ५ सम्मका सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा तयार गरिएको स्वच्छ र स्वास्थ्यवर्धक दिवा खाजा खुवाउन रु. १ करोड ७८ लाख ६७ हजार बजेट व्यवस्था गरेको छु।

४०. सामुदायिक विद्यालयका कर्मचारी तथा बालविकासका सहजकर्तालाई नगरपालिकाबाट पारिश्रमिकमा थप गरिदै आएको अनुदानलाई निरन्तरता दिन रु. ५९ लाख ९३ हजार बजेट व्यवस्था गरेको छु।
४१. अनौपचारिक प्रौढ विद्यालय तथा धार्मिक विद्यालय सन्चालन, सामुदायिक विद्यालयका शिक्षक, विद्यार्थी, विद्यालय व्यवस्थापन समिति र सरोकारवालाहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न, अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न, उत्कृष्ट शिक्षक र विद्यालयलाई पुरस्कृत गर्न र उत्कृष्ट नतिजा ल्याउने विद्यार्थीलाई पुरस्कृत गर्नका लागि आवश्यक बजेट प्रबन्ध गरेको छु।
४२. विद्यालयमा कार्यरत महिला शिक्षकहरू कानून बमोजिम प्रसूति विदामा बसेको अवस्थामा विद्यार्थीहरूको पठन पाठनमा हुने क्षतिलाई कम गर्न निजको स्थानमा स्नातक वा स्नातकोत्तर तहमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूलाई स्वयं सेवक शिक्षकको रूपमा कार्य गराउने गरी आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरेको छु।
४३. संघीय सरकारको सहयोगमा सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत सबै छात्राहरूलाई आवश्यक पर्ने सेनेटरी प्याड निशुल्क उपलब्ध गराउन रु. ३३ लाख ६३ हजार विनियोजन गरेको छु।
४४. संघीय सरकार मार्फत सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत छात्रा, दलित, अपाङ्ग र विपन्न विद्यार्थीलाई दिईदै आएको छात्रवृत्तिलाई निरन्तरता दिन बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु।
४५. राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूपले तोके बमोजिम स्थानीय विषयवस्तुमा आधारित आधारभूत तहको स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन रु. ७ लाख विनियोजन गरेको छु।
४६. संघीय सरकारको सहयोगमा सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तरलाई अभिवृद्धि गर्न र शिक्षण सिकाईलाई प्रविधियुक्त बनाउन सामुदायिक विद्यालयहरूमा आइ.सि.टी. केन्द्र निर्माण गर्न रु. १ करोड ६४ लाख बजेट व्यवस्था गरेको छु।
४७. नगरपालिका भित्र दक्ष प्राविधिक जनशक्ति तयार गर्न विज्ञान तथा प्राविधिक धारमा अध्यापन गराउने विद्यालयलाई प्रोत्साहित गर्न तथा विज्ञान प्रयोगशाला र पुस्तकालय नभएका विद्यालयहरूमा विज्ञान प्रयोगशाला र पुस्तकालय स्थापना गर्न बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु।
४८. कक्षा आठको नगरस्तरीय परीक्षाका साथै अन्य कक्षाको विद्यार्थीको मूल्यांकन प्रक्रियालाई थप विश्वसनीय र वस्तुपरक बनाउन सहजिकरण गर्नुका साथै सिकाई उपलब्धिको विश्लेषण गरी त्यसको आधारमा शिक्षण सिकाईमा सुधार गर्न रु. १५ लाख विनियोजन गरेको छु।
४९. नगरपालिका भित्र रहेका बालबालिकाहरूको सर्वाङ्गिक विकास गरी नगरलाई बालमैत्री नगरको रूपमा विकास गराउन बालबालिकासँग नगर प्रमुख कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिन रु. १५ लाख बजेट व्यवस्था गरेको छु।
५०. नगर भित्रका युवा तथा बालबालिकाहरूलाई खेलकुदमा सहभागी गराइ नगरलाई खेलकुदको केन्द्रको रूपमा विकास गर्न खेलाडी उत्पादन गरी खेलकुदमा व्यवसायिकता प्रवर्द्धन गर्न र खेलकुद अभियानलाई सार्थक बनाउन युवा तथा बालबालिकाहरूलाई खेलमा प्रोत्साहन गर्न र कुनै एक विधामा लागत साझेदारीमा खेलकुद सञ्चालन गर्न समेत गरी खेलकुद क्षेत्रका लागि कुल रु. ३० लाख विनियोजन गरेको छु।
५१. नगरको शैक्षिक अवस्थालाई सुधार गरी शिक्षण सिकाई अभिवृद्धि गर्दै शैक्षिक गुणस्तर कायम गर्न, आवश्यक पुर्वाधार निर्माण गर्न र खेलकुद सञ्चालन गर्न संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र नगरपालिकाबाट समग्र शिक्षा खेलकुद तथा युवा तर्फ कूल

जम्मा रु. २५ करोड ३८ लाख र नगरपालिकाबाट रु. २ करोड गरी जम्मा रु. २७ करोड ३८ लाख विनियोजन गरेको छु।

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण

५२. विधवा तथा एकल महिला, द्वन्द्वपीडित तथा हिंसापीडित महिला, बेरोजगार तथा अति पिछ्छाएका व्यक्ति, विपन्न समुदायका महिला र यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यकहरूको पहिचान, मूलप्रवाहीकरण, समावेशीकरण तथा सशक्तीकरणका कार्यक्रम सञ्चालन गरी स्वरोजगार बनाउन बजेट विनियोजन गरेको छु।
५३. नगरपालिकालाई बालमैत्री नगरपालिका बनाउन बालमैत्री स्थानीय शासन सम्बन्धी सूचकहरूको क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै नगर तथा वडास्तरीय बाल संजाल, बालकलव, बाल भेला र बालबालिकाको क्षमता विकास जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु।
५४. टोल विकास संस्थाको सहयोगमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको लगत तयार गरी छुट भएका व्यक्तिहरूको अपाङ्गता परिचय पत्र वितरण कार्यलाई थप व्यवस्थित बनाउन र उनीहरूको क्षमता विकास तथा सीप विकासको माध्यमबाट स्वरोजगार बनाउन बजेटको प्रबन्ध मिलाएको छु।
५५. सीप विकासको माध्यमबाट महिलाहरूलाई स्वरोजगार र उद्यमी बनाउन **महिलासँग उपप्रमुख** कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिई सो कार्यक्रमबाट तालिम प्राप्त अति विपन्न महिलाहरूलाई व्यवसायिक बनाउन र व्यवसायी महिलाहरूद्वारा उत्पादन गरिएका वस्तुहरूको बजारीकरण गर्न सैनामैना नगरपालिका वडा नं. १० मा निर्माणाधिन कोसेली घर निर्माण तथा सञ्चालन गर्न आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु।
५६. **"विभेदमुक्त नगर, समानतायुक्त नगर"** बनाउने कार्यका लागि छुवाछुत बिरुद्ध सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न र सामाजिक तथा आर्थिक रूपमा पछाडि परेका वर्गलाई सशक्त बनाउन आय आर्जन तथा सिपमुलक व्यवसायिक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न र जातीय भेदभाव तथा छुवाछुत उन्मुलन राष्ट्रिय दिवस मनाउन बजेट विनियोजन गरेको छु।
५७. सामाजिक परिचालनको माध्यमबाट गरिबी न्युनिकरण गर्ने उद्देश्यले सैनामैना नगरपालिकामा सञ्चालित स्थानीय विकास कोष कार्यक्रम सञ्चालन गर्न बजेटको व्यवस्था गरेको छु।

लक्षित वर्गको सशक्तीकरण गरी मुल प्रवाहिकरण गर्नका लागि लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणका कार्यक्रम सञ्चालन गर्नको लागि रु. ८४ लाख ५० हजार विनियोजन गरेको छु।

संस्कृति संरक्षण तथा पर्यटन पवर्द्धन

५८. धार्मिक तथा साँस्कृतिक परम्पराहरूलाई संरक्षण गर्न नगर क्षेत्र भित्र सञ्चालन हुने ऐतिहासिक भड्छा महोत्सवका साथै विभिन्न समुदायका धार्मिक तथा साँस्कृतिक कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिन आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु।
५९. संघीय सरकार, प्रदेश सरकार र नगरपालिकाको सहकार्यमा पर्रोहा परमेश्वर बोलबम धाम, मलमला देवी मन्दिर जस्ता धार्मिक, साँस्कृतिक र पर्यटकीय क्षेत्रको विकासका लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरेको छु।
६०. **"घुमौ सैनामैना, रमौ सैनामैना"** भ्रमण वर्ष २०८२ अभियान सञ्चालन गर्न सैनामैनामा रहेका ऐतिहासिक, धार्मिक, साँस्कृतिक र पर्यटन क्षेत्रलाई सूचिकरण गरी जानकारी तथा प्रचार प्रसार गर्नका लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरेको छु।

संस्कृति संरक्षण तथा पर्यटन तर्फका क्रियाकलाप सञ्चालन गर्नको लागि रु २२ लाख विनियोजन गरेको छु ।

पूर्वाधार बिकास तर्फ

६१. नगरको गौरवको योजनाको रूपमा रहेको सैनैना चक्रपथ अन्तरगत सालझण्डी खण्डको शहरी आवागमन सुधार, ढल निकास, पैदल मार्गको सुविधा र बजारको पहुँच समेत हुने गरी एसियाली विकास बैंकको लागत साझेदारी, संघीय सरकारको अनुदान, नगर विकास कोषको सहूलियत ऋण र सैनैना नगरपालिकाको साझेदारीमा सालझण्डी सडकखण्ड तथा अन्य लिङ्क मार्गहरू निर्माण गर्न रु. ४३ करोड ८७ लाख विनियोजन गरेको छु ।
६२. नेपाल विद्युत प्राधिकरणसँगको सहकार्य र स्थानीय समुदायको सहभागितामा सुरक्षित र सुन्दर सैनैना निर्माणका लागि **उज्यालो शहर कार्यक्रम** अन्तर्गत नगरभित्रका मुख्य तथा सहायक मार्गहरूमा स्मार्ट सडक बत्ती जडान तथा हरियाली प्रवर्द्धन गरी हरित सडक निर्माण गर्न रु. २५ लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
६३. **"हामी बनाउँछौं, हाम्रो पूर्वाधार; आधा लगानी, पूरा अपनत्व"** भन्ने अवधारणालाई आत्मसात गर्दै पूर्वाधार निर्माणमा स्थानीय स्वामित्व र दिगोपनालाई सुनिश्चित गर्न ५०/५० प्रतिशत लागत साझेदारीमा मागमा आधारित पूर्वाधार निर्माण गर्न रु. १ करोड १० लाख विनियोजन गरेको छु ।
६४. नगरपालिकाभित्र रहेका आदिवासी थारु समुदायको पहिचान, संस्कृति र जीवनशैलीलाई संरक्षण गर्दै, समुदायमा भौतिक पूर्वाधार विकासलाई वातावरणमैत्री रूपमा विस्तार गर्न **"नमूना उज्यालो थारु गाउँ"** कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइ अन्य आदिवासी बस्तीहरूमा समेत विस्तार गर्न रु. १ करोड विनियोजन गरेको छु ।
६५. संघीय सरकार र नगरपालिकाको लागत साझेदारीमा नगर स्तरीय सडक कालोपत्रे तथा पक्की नाली निर्माण गर्न र सैनैना ४ स्थित सिसौडाँडा देखि रन्यौरा हुँदै लेडुवा कुस्मा सडक कालोपत्रे निर्माणको लागि रु. ३ करोड ९८ लाख विनियोजन गरेको छु ।
६६. लुम्बिनी प्रदेश सरकार र नगरपालिकाको लागत साझेदारीमा वडा नं. २, ३ र ९ को वडा कार्यालय भवन जोड्ने सडक कालोपत्रे गर्न आवश्यक विनियोजन गरेको छु ।
६७. नगरक्षेत्र भित्रका अधुरा, जीर्ण सडक तथा अन्य पूर्वाधारहरूको मर्मत र स्तरउन्नतीका लागि स्थापित मर्मत सम्भार कोष सञ्चालनका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।
६८. संघीय सरकार मार्फत नगर भित्र रहेका खोलाहरूमा बाढी र कटान न्यूनीकरण गर्न तटबन्ध निर्माण कार्यक्रम सञ्चालन गर्न रु. ५० लाख बजेट विनियोजन गरेको छु ।
६९. प्रदेश सरकारको शसर्त कार्यक्रम अन्तरगत विभिन्न योजना सञ्चालनका लागि रु. १ करोड ६५ लाख विनियोजन गरेको छु ।
७०. नगरको भू-जल सतहलाई स्थायित्व ल्याउन, वर्षाको पानी पुनर्भरण प्रणाली प्रवर्द्धन गर्न र वातावरणीय सन्तुलन कायम राख्न **"एक वडा एक पोखरी"** कार्यक्रम र लेडुवा पोखरी र मेघाहवा ताल थप पूर्वाधार निर्माण तथा संरक्षणका लागि रु. ३० लाख विनियोजन गरेको छु ।

७१. "स्वस्थ नागरिक, स्वस्थ नगर" भन्ने नीतिलाई अंगिकार गरी "एक वडा, एक खुला व्यायामशाला" निर्माण गर्न रु. १५ लाख विनियोजन गरेको छु।
७२. फोहरमैलाको दीर्घकालीन व्यवस्थापन गर्न सैनैना १० स्थित एकला पहाडमा अन्तर स्थानीय तह संयुक्त फोहरमैला प्रशोधन केन्द्र निर्माणका लागि प्राप्त भएको जग्गाको सट्टा भर्ना, रुख कटान, पहुँच मार्ग निर्माण र पूर्वाधार समेतका लागि बजेट विनियोजन प्रस्ताव गरेको छु।
७३. नदीजन्य पदार्थ निकासीबाट प्राप्त हुने राजस्वको २० प्रतिशत रकम सम्बन्धित वडाको पूर्वाधार विकासमा लगानी गर्न रु. ७० लाख विनियोजन गरेको छु।
७४. नगरभित्रका पुरानो सडकहरू मर्मत गर्न सडक बोर्ड नेपाल र नगरपालिकाबाट जम्मा रु. १ करोड ६० लाख विनियोजन गरेको छु।
७५. नगरपालिका अन्तरगत वडा नं. ५ को लोकमार्ग देखि बालापुर सडक, वडा नं. ८ को लुम्बिनी पथ, वडा नं. १ को एकता पथ, वडा नं. ३ को वडा कार्यालय कृषि सडक सुनगाभा पथ र वडा नं. ४ को राधाकृष्ण टोल कर्वला पश्चिम सिसौ डाडा हुदै रामनगर शान्ती टोल हुँदै झारवैरा सडक स्तरउन्नतीका लागि संघीय सरकार मार्फत रु. १ करोड २५ लाख विनियोजन गरेको छु।

भौतिक पूर्वाधार विकास तर्फ रु. ७४ करोड ९८ लाख ८२ हजार ५ सय विनियोजन प्रस्ताव गरेको छु।

वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

७६. समृद्धिका लागि वन परियोजना अन्तरगत निजी तथा सार्वजनिक जग्गामा कृषि वन प्रणालीमा आधारित वृक्षारोपण गरी जल तथा माटो संरक्षणका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न, हरितगृह ग्यास (Green House Gas) उत्सर्जनलाई न्यूनीकरण गरी कार्बन न्यूनीकरण गर्न, दिगो वन व्यवस्थापन मार्फत वन पैदावार उत्पादन बृद्धि गरी स्थानीय आपूर्ती, हरित रोजगारी सृजना गर्न समुदायमा आधारित वन व्यवस्थापन समूहहरूलाई सुशासन, लैङ्गिक समानता, सामाजिक समावेशिकरण र सुरक्षामा आधारित क्षमता विकास तालिमहरू सञ्चालन गरी समूहहरूको वन व्यवस्थापन क्षमतालाई अभिवृद्धि गर्न रु. ५५ लाख विनियोजन गरेको छु।
७७. सैनैना नगरपालिका, कञ्चन गाउँपालिका, शुद्धोधन गाउँपालिका र गैडहवा गाउँपालिकाको संयुक्त लगानीमा सञ्चालित अन्तर स्थानीय तह विपद् व्यवस्थापन तथा वारुणयन्त्र सञ्चालनलाई निरन्तरता दिन रु. १० लाख विनियोजन गरेको छु।
७८. स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिलाई सक्रिय बनाई नगर क्षेत्र भित्र आई पर्ने वन डढेलो, सुख्खा खडेरी तथा बाढीको कारणले हुने नदी कटान, डुबान र पहिरो जस्ता प्रमुख विपद् जन्य घटनाहरूको जोखिम व्यवस्थापन गर्न र विपद् न्यूनीकरण गर्न विपद् व्यवस्थापन कोषमा आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु।
७९. स्वीस रेडक्रसको आर्थिक सहयोग र नेपाल रेडक्रस सोसाइटीसँगको सहकार्यमा सञ्चालित SUPER परियोजनाबाट जलवायु उत्थानशीलता, विपद् पूर्वतयारी, जोखिम मूल्याङ्कन र पुनर्लाभ कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिन, परियोजनाबाट प्राप्त प्राविधिक ज्ञान, समुदायस्तरीय अभ्यास र उपकरणहरूलाई संस्थागत गर्दै, नगरलाई विपद् उत्थानशील र जलवायु अनुकूलन समाज निर्माण गर्नका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु।
८०. स्वीस रेडक्रसको आर्थिक सहयोग र नेपाल रेडक्रस सोसाइटीसँगको सहकार्यमा तातो हावा (लु) र गर्मी जन्य जोखिमबाट विद्यार्थी, विरामी र समुदायलाई सुरक्षित गर्न नगरपालिका, स्विस् रेडक्रस र नेपाल रेडक्रसको सहकार्यमा Heat and Health Initiatives कार्यक्रम सञ्चालनका लागि बजेट विनियोजन गरेको छु।

८१. राष्ट्रिय राजनीतिमा अमूल्य योगदान पुर्याउनु भएका स्व. वि.पि. कोईराला र स्व. पुष्पलाल श्रेष्ठको स्मृति दिवसमा वृक्षारोपण लगायत अन्य कार्यक्रम गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु ।
८२. अल्पकालीन रुपमा सैन्यामैना ९ पिपलडाँडामा फोहोरमैला व्यवस्थापन गर्नको लागि फोहोरमैला व्यवस्थापन कोष मार्फत रु. ४० लाख विनियोजन गरेको छु ।

वन वातावरण र विपद व्यवस्थापनको लागि माथि उल्लेखित रकम सहित यस क्षेत्रका क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न रु २ करोड १६ लाख प्रस्ताव गरेको छु ।

सुशासन तथा सेवा प्रवाह

८३. नगरपालिका मार्फत गरिने न्यायीक निरूपणको लागि न्यायीक समितिका पदाधिकारी, सूचिकृत मेलमिलाप कर्ता, जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूलाई मेलमिलाप सम्बन्धी पुर्नताजगी तथा क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन तथा परिचालन गर्न रु. १० लाख विनियोजन गरेको छु ।
८४. आ-आफ्नो टोल सरसफाई गर्न टोल विकास संस्थालाई परिचालन गरी नगरपालिका भित्रका खानेपानी तथा सरसफाई संस्थाहरूको सहयोगमा सरसफाई अभियान सन्चालन गर्नको लागि टोल विकास संस्था सञ्चालन र टोल विकास संस्थाको क्षमता विकास गर्न रु. २९ लाख विनियोजन गरेको छु ।
८५. नगरभित्र हुने गतिविधिलाई जनता समक्ष पुर्याउन सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण र योजनागत रुपमा सार्वजनिक परीक्षणको व्यवस्था मिलाउन बजेट विनियोजन गरेको छु ।
८६. स्थानीय रेडियो तथा टेलिभिजन कार्यक्रम सञ्चालन गर्न, स्थानीय रेडियो तथा टेलिभिजनबाट वार्षिक सूचना प्रसारण गर्न र सैन्यामैना नगरपालिका भित्र क्रियाशशिल पत्रकार महासंघमा आवद्ध सञ्चारकर्मीहरूको क्षमता विकास गर्नका लागि रु. २० लाख विनियोजन गरेको छु ।
८७. भवन निर्माण प्रविधि, भवन संहिता र भवन मापदण्ड सम्बन्धी कर्मचारी र सरोकारवालाहरूलाई अभिमुखिकरण गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु ।
८८. संघीय सरकार मार्फत प्रदान गरिने सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई निरन्तरता दिई राष्ट्रिय परिचयपत्रसँग सामाजिक सुरक्षा परिचय पत्रलाई बायोमेट्रिक प्रणालीमा आवद्ध गरी दर्ता तथा नवीकरणको व्यवस्था मिलाई सामाजिक सुरक्षा भत्तालाई थप पारदर्शी र प्रभावकारी तथा प्रविधिमैत्री बनाउन र एम.आई.एस. सेवा इकाई सञ्चालन गर्न बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु ।
८९. अनलाइन मार्फत सञ्चालन गरिएको सामाजिक सुरक्षा तथा व्यक्तिगत घटना दर्तालाई थप प्रभावकारी बनाउन जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीको क्षमता विकास गराउनुको साथै भत्ता वितरण कार्यलाई सरलीकरण गर्न सेवा प्रदायक बैकलाई अभिमुखीकरण गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु ।
९०. नगरपालिकामा कार्यरत करार कर्मचारीको सेवा करारलाई निरन्तरता दिदै स्वीकृत दरवन्दीमा कार्यरत करार कर्मचारीलाई नेपाल सरकारले तोकेको मापदण्ड भित्र रही सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध गर्न बजेट विनियोजन गरेको छु । यसरी सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध गर्दा निजहरूलाई पाउने सवै किसिमको सुविधाको योगफल सम्बन्धित पदको शुरु तलव स्केल भन्दा बढि नहुने व्यवस्था गरेको छु ।
९१. आफ्नो काम प्रति जिम्मेवारी, उत्तरदायी र उत्प्रेरित गर्न नगरपालिका तथा अन्तरगत कार्यरत उत्कृष्ट कर्मचारीहरूलाई पुरस्कृत गरिनुका साथै नगरपालिकाबाट प्रदान गरिदै आएको प्रोत्साहन सुविधालाई निरन्तरता दिएको छु । कानून बमोजिम महङ्गी भत्ता पाउने कर्मचारीलाई नेपाल सरकारले वृद्धि गरे बमोजिमको महङ्गी भत्ता उपलब्ध गराउने गरी बजेट विनियोजन गरेको छु ।

९२. नगरवासीलाई प्रत्यक्ष असर नपर्ने गरी राजश्वको दायरा फराकिलो बनाएको छु। करदाताको सहजताको लागि अनलाइन माध्यम मार्फत क्यूआर कोडबाट राजश्व भुक्तानी गर्न सक्ने व्यवस्था भएकोमा थप सहजता बनाउने उद्देश्यले अनलाइन माध्यमबाट घरमै बसी राजश्व तिर्न सक्ने व्यवस्था मिलाएको छु।
९३. नगरपालिका स्थापना दिवसको अवसरमा नगरपालिकामा सवै भन्दा बढी कर तिर्ने करदाता, उत्कृष्ट कर्मचारी, शिक्षक, विद्यार्थी, सञ्चारकर्मी, उद्यमी, व्यवसायी, विद्यालय लगायत नगरको विकासमा उत्कृष्ट योगदान पुर्याउने अन्य व्यक्ति तथा संस्थाहरूलाई सम्मान गर्ने गरी बजेटको व्यवस्था मिलाएको छु।
९४. राजस्व प्रशासनको दक्षता अभिवृद्धि गरी राजस्व चुहावट नियन्त्रण गरी आन्तरिक आयमा उल्लेख्य वृद्धि गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु।
९५. नगरले लिएका कर सम्बन्धी नीति, नियम अनुकूल समयमा कर बुझाउने बानीको विकास गर्न र कर राजश्व सम्बन्धी जानकारी गराउन करदाता शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गर्न र राजश्व अनुगमनका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु।
९६. आ.व. २०८२/०८३ को पहिलो चौमासिक भित्र व्यवसाय कर, सम्पत्ति कर, भूमि/मालपोत कर तथा अव्यवस्थित जग्गाको बहाल विटौरी शुल्क र पूर्वाधार विकास शुल्क एकमुष्ट बुझाएमा १० प्रतिशत छुट दिने व्यवस्था मिलाएको छु।
९७. उद्योग तथा व्यावसायहरूलाई करको दायरामा समावेश गर्न २ वर्ष वा सो भन्दा बढी समय उद्योग तथा व्यावसायको दर्ता तथा नवीकरण गर्न बाँकी रहेको भएता पनि आ. व. २०८२/०८३ को पहिलो चौमासिक भित्र दर्ता तथा नवीकरण गर्न आएमा जम्मा बक्यौता रकमको १० प्रतिशतले हुन आउने रकम मात्र प्रशासनिक दण्ड जरिवाना गर्ने व्यवस्था मिलाएको छु।
९८. **उद्यम प्रवर्द्धन गर्न सैनामैना** भन्ने अभियान अन्तर्गत पछिल्लो एक वर्ष भित्र वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका व्यक्तिले व्यवसाय गर्न चाहेमा व्यवसाय दर्ता शुल्कमा सत प्रतिशत छुट दिने व्यवस्था मिलाएको छु।

सुशासन तथा सेवा प्रवाह तर्फ जम्मा रु. १६ करोड ५१ लाख १ हजार विनियोजन गरेको छु ।

वडागत विनियोजन तर्फ:

वडा तहबाटै योजना र कार्यक्रम छनौट गर्न वडालाई दिएको सीमा भित्र रही सम्बन्धित वडाको सिफारिस बमोजिम वडा नं. १ को लागि रु. १ करोड २ लाख ६१ हजार, वडा नं. २ को लागि रु. ६६ लाख ७१ हजार, वडा नं. ३ को लागि रु. ६७ लाख ९५ हजार, वडा नं. ४ को लागि रु. ८३ लाख ४२ हजार, वडा नं. ५ को लागि रु. ९० लाख ४३ हजार, वडा नं. ६ को लागि रु. ८२ लाख ७३ हजार, वडा नं. ७ को लागि रु. ६५ लाख, वडा नं. ८ को लागि रु. ६५ लाख, वडा नं. ९ को लागि रु. ६६ लाख ९९ हजार, वडा नं. १० को लागि रु. ८९ लाख ८६ हजार र वडा नं. ११ को लागि रु. ७६ लाख ४८ हजार गरी वडामा दिदै आएको बजेट सीमालाई बृद्धि गरी जम्मा रु. ८ करोड ५७ लाख १८ हजार पुर्याएको छु ।

क्षेत्रगत विनियोजन: विभिन्न क्षेत्रगत हिसावले बजेट विनियोजन यस प्रकार रहेको छ।

१. आर्थिक विकास:- रु. ३ करोड ५८ लाख ३६ हजार ।
२. सामाजिक विकास:- रु. ३७ करोड ५९ लाख २९ हजार ५ सय ।
३. पूर्वाधार विकास:- रु. ७४ करोड ९८ लाख ८२ हजार ५ सय ।
४. वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन:- रु. २ करोड १६ लाख ।
५. सुशासन तथा सेवा प्रवाह:- रु. १६ करोड ५१ लाख १ हजार ।

जम्मा रु. १ अर्ब ३४ करोड ८३ लाख ४९ हजार

उपरोक्त आय-व्यय गत वर्षको आय-व्ययको तुलनामा २२.४४ प्रतिशतले बृद्धि भएको छ । जसमा सामाजिक सुरक्षा तर्फको रकम समावेश गरिएको छैन ।

सभाध्यक्ष महोदय, नगरसभाका सदस्यज्यूहरू,

आगामी आ.व. का लागि चालु तर्फ रु ५६ करोड ७९ लाख ६० हजार ५ सय (४२.१२%) र पूँजीगत तर्फ रु ७८ करोड ३ लाख ८८ हजार ५ सय (५७.८८%) गरी जम्मा रु १ अर्ब ३४ करोड ८३ लाख ४९ हजार बजेट विनियोजन गरेको छु ।

प्रस्तुत विनियोजन बमोजिम चालु तर्फ शिक्षक, विद्यालय कर्मचारीको तलब तथा कार्यालय सञ्चालन खर्च, स्वास्थ्यकर्मीको तलब भत्ता, नगरपालिका तर्फको प्रशासनीक खर्च, जनप्रतिनिधिहरूको सुविधा, कर्मचारी तलब भत्ता, भूमिहिन दलित तथा अव्यवस्थित जग्गाको नाप जाँच खर्च र विषयगत शाखा शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि तथा पशु विकास शाखा, महिला बालबालिका शाखा, समेतको खर्चलाई समावेश गरिएको छ । पूँजीगत तर्फ भवन, सडक, सिँचाई, तटबन्ध, मर्मत सम्भार, विपद् व्यवस्थापन जस्ता निर्माण कार्य र मेसिनरी औजार फर्निचर आदि जस्ता पूँजीगत खर्चलाई समावेश गरिएको छ । पूँजीगत तर्फ विनियोजित बजेट मध्ये एसियाली विकास बैंकको सहयोगमा सञ्चालन हुने नगरपालिकाको गौरवको रुपमा रहेको चक्रपथको सालझण्डी खण्ड समेत समावेश गरिएको छ ।

सभाध्यक्ष महोदय, नगर सभाका सदस्यज्यूहरू,

माथि प्रस्ताव गरिएको समग्र योजना तथा कार्यक्रमको लागि विनियोजन गरेको बजेटको लागि खर्च व्यहोर्ने स्रोतहरू प्रस्तुत गर्दछु । आन्तरीक स्रोत तर्फ रु. १२ करोड १६ लाख ११ हजार १ सय ६०, संघीय सरकार वित्तीय समानीकरण अनुदान १२ करोड ७५ लाख, संघीय सरकार राजश्व बाँडफाँड रु. १४ करोड ३५ लाख ९० हजार ५ सय ७, संघीय सरकार तर्फ शसर्त अनुदान रु ७३ करोड ७२ लाख, संघीय सरकार समपुरक अनुदान रु. १ करोड ५० लाख, संघीय सरकार विशेष अनुदान रु. १ करोड ६४ लाख, र अन्य अनुदान (सडक बोर्ड नेपाल तथा औद्योगिक ग्राम) रु. १ करोड ७२ लाख, प्रदेश सरकार तर्फ वित्तीय समानीकरण अनुदान रु ८३ लाख ९४ हजार, प्रदेश सरकार शसर्त अनुदान रु. १ करोड ६५ लाख, प्रदेश सरकार राजश्व बाँडफाँड रु १ करोड ६५ लाख ३६ हजार, मालपोत रजिस्ट्रेशन शुल्क रु ४ करोड २५ लाख, प्रदेश समपुरक अनुदान रु १ करोड २० लाख र बचत न्यून (±) रु. ७ करोड ३९ लाख १७ हजार ३ सय ३३ गरी जम्मा रु. १ अर्ब ३४ करोड ८३ लाख ४९ हजार को कुल आय अनुमान प्रस्तुत गरेको छु ।

उपरोक्त बमोजिमका आम्दानी र खर्चका शीर्षकगत विवरणहरू अनुसूचीमा उल्लेख गरेको छु ।

सभाध्यक्ष महोदय, नगर सभाका सदस्यज्यूहरू,

प्रस्तुत आर्थिक वर्ष २०८२/०८३ को बजेटले नगर विकासमा उल्लेख्य योगदान गर्नेछ भन्ने आशा लिएको छु । बजेट निर्माणमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रुपमा सहयोग गर्नुहुने जन प्रतिनिधि तथा कर्मचारी र सो कार्यमा सल्लाह सुझाव दिनु हुने नगरपालिकामा क्रियाशील राजनीतिक दल, पुर्व जनप्रतिनिधि, सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरू, पत्रकार जगत, नागरीक समाज लगायत देश विदेशमा रहनुहुने सम्पुर्ण सैनैनामावासी आमा-बुवा, दाजुभाइ, दिदी-बहिनीहरूलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दै बजेट कार्यान्वयनमा यहाँहरूको रचनात्मक सुझाव, सल्लाह र सहयोगको अपेक्षा गरेको छु ।

धन्यवाद,

बिना राना

उपप्रमुख

मिति: २०८२/०३/१०